

Hikmet Yurdu, Ocak – Haziran 2012, Yıl: 5, C: 5, Sayı: 9, ss. 81-100

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem, Teknik Ve Stratejileri Kullanma Yeterlikleri¹

Dr. Hasan Aydemir

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı

Inonu University Faculty of Education Elementary School Department Social

Sciences Teachers Program

hasan.aydemir@inonu.edu.tr

Özet

Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğretim yöntem, teknik ve stratejileri kullanabilme yeterlikleri konusunda öğretmen görüşlerinin neler olduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evrenini Malatya il merkezinde 2009-2010 eğitim - öğretim yılı bahar döneminde Resmî ve Özel İlköğretim Okullarının da görev yapan 139 Sosyal Bilgiler Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, evrenin tamamı oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen ve güvenilirliğinin kontrol edildiği anket formu uygulanarak toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Bu program aracılığı ile veriler yüzde (%), fre-

kans(f), aritmetik ortalama ( ), standart sapma, t-testi ve ANOVA kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda öğretmenlerin cinsiyete, yaşa, öğrenim durumuna, meslek kıdemine ve okul türüne bağlı olarak görüşlerinde anlamlı fark olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Sosyal Bilgiler Program Etkinlikleri, Öğretmen Yeterlikleri, Etkili Öğretmen.

Abstract

Competencies Of Social Sciences Teachers In Using Teaching Methods, Techniques And Strategies

This research intends to identify teachers' opinions with regard to competency of Social Sciences teachers in using teaching methods, techniques and strategies. The universe of the research encapsulates 139 Social Sciences teachers from Official and Private Schools in spring term of 2009-2010 in Malatya city center. The exemplification of the research is composed of the whole universe.

The data of the research was accumulated by the application of reliably created questionnaires. In the analysis of the data SPSS 17.0 was used. By means of this program, the data are analyzed in terms of percentage (%), frequency (f), arithmetic mean ( ), standard deviation, t-test and ANOVA. As a result of the analysis of the data obtained, a meaningful difference in teachers' opinions was found out depending on their sexuality, ages, level of education, professional seniority, and the schools they work in.

Key Words: Social Sciences, Social Sciences Teaching, Social Sciences Program Activities, Competencies of Teachers.

¹ Bu çalışma Ağustos 2011 tarihinde tamamlanan doktora tezinden uyarlanmıştır.

Giriş

Genelde eğitim sisteminin, özelde okulların ve her dersin sonuçta varmak istediği amaç, öğrenciyi önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda yetiştirmektir. Bu amaca ulaşmak için Planlama, Eğitim durumları ve Ölçme – Değerlendirme basamaklarında pek çok etkinliğe yer verilmektedir. Belirlenen amaçlara ulaşma, etkinliklerin amaca uygun olarak düzenlenmesinin yanı sıra bunlar arasında eşgüdümün sağlanmasını da gerekli kılar (Açıköz, 2007: 20).

Eğitimin amaçlarının gerçekleşmesi, öğretim-öğretme süreçlerinin etkililiğine, öğretim-öğretme süreçlerinin etkililiği ise öğretmen ve onun öğretme ortamında gerçekleştirdiklerine bağlıdır. Türkiye’de Fidan (1986) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenlerin ders işleme durumlarının niteliğinin öğrenci başarısını etkilediği ortaya çıkarılmıştır.

Öğretmenlerin, öğretme-öğrenme sürecinde etkili ve verimli olması için gerekli öğretme becerileri şu şekilde sıralanabilir: Öğrenciyi tanıma, öğretimi planlama ve gerçekleştirme, öğretimi değerlendirme ve sınıf yönetimi. Bu becerileri etkili sunmak için öğretmenin, genel kültür, alan bilgisi ve meslek bilgisinin yeterli olması gerekir (Akpinar, 2009: 113).

Bir eğitim kurumu, orada görev yapan öğretmenler kadar nitelikli ve başarılı olur. Öğretmenlerin, eğitim sürecinde en etkili rolü oynadıkları bütün eğitimcilerce kabul edilmektedir. Öğretmenlerin mesleki yeterlikleri, davranışları, değerleri, dünya görüşleri ve eğilimleri, öğrencilerin davranışlarını ve bilgilerini etkilemektedir (Karagözoğlu ve diğerleri, 1995: 209-222).

Öğretmenin temel görevi, okulun ve derslerin hedefleri doğrultusunda öğrencilerde kalıcı izli davranış değişikliği oluşturmaktır. Öğretmenin bu görevini yerine getirebilmesi için, gerekli olan alan bilgisine ve öğrencilerin öğrenme yaşantılarını oluşturacak ortam düzenlemesini sağlayacak meslek bilgisine sahip olması gerekir. Bu iki alanla ilgili bilgi ve davranıştan yoksun olan öğretmenden istenilen verimi ve istenilen kalitede ürünü almak çok güçtür (Erden, 1995: 99).

Öğretme yeterliklerine sahip bir öğretmenden genel anlamda, öğretimi planlarken, yürütürken öğrencinin ihtiyaçlarını ve onun bireysel farklılıklarını dikkate alması, öğretim sürecinde öğrencileri sürece katması, öğrenciyi merkeze alması, uygun öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri kullanması, öğretim materyalleri hazırlaması, öğ-

retim teknolojilerini kullanması ve sınıfı etkili bir biçimde yönetmesi beklenmektedir (Helvacı, 2009: 300).

Sınıftaki öğretim etkinliklerinin verimli ve/veya verimsiz, nitelikli ya da niteliksiz olmasında yani ürünün kalitesinde asıl sorumluluk öğretmendir. Bu sonucu büyük ölçüde öğretmenin alan bilgisi, öğretim yaklaşımı, yargıları, tecrübeleri, kullandığı çeşitli öğretim yöntem, teknik ve stratejileri ile yenileşme isteği ve yaratıcılığı belirleyecektir (Yılman, 2006: 298).

Öğretmenlerin öğretme – öğrenme sürecindeki başarıları, büyük oranda öğretim süreci öncesi yaptıkları planlara bağlıdır. Bu sebeple, öğretim etkinliklerini planlama öğretmenlerin öncelikli görevlerindedir. Öğretmenlerden beklenen, öğretilecek içeriği, öğrencilerin ve konunun özelliğini göz önünde bulundurarak planlamak ve hazırlamış olduğu planı sınıfta başarıyla uygulamaktır (Öztürk ve Diğerleri 2009: 370).

Planlama sürecinde, kullanılacak öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi etkili bir öğretimin oluşturulması bakımından önemlidir. Genellikle eğitim ortamında çeşitli yöntem ve teknikler bir arada kullanılır. Bu çeşitlilik, öğrenme ortamında bulunan öğrencilerin ilgisini harekete geçirir. Bu nedenle, öğretim yöntem ve teknikleri öğrenci özellikleri dikkate alınarak belirlenmeli; amaç ve içerikle de uyumlu olmasına özen gösterilmelidir (Savage ve Armstrong, 1996: 46).

Etkili öğretmenler, zengin bir strateji, yöntem ve teknik repertuarına sahiptirler. Bir derste uygulayacakları öğretim etkinliklerine karar verirken, dersin hedefleri ile birlikte her birinin sağlayacağı katkı ile sınırlılıkları da değerlendirilmelidir. En iyi yöntem, dersin hedeflerine, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyine, öğrenme stiline, dersin süresine ve öğrenci mevcuduna göre seçilerek başarılı olarak kullanılan yöntemdir (Gözütok, 2007, 205).

Eğitim sürecinde öğretmenden alanına ilişkin bilgi, beceri ve tutumları öğrencilere kazandırması beklenmektedir. Öğretmenin bu süreçte öğretimi düzenlerken ve yürütürken öğrencilerin ihtiyaçlarını ve onların bireysel farklılıklarını önemseyen, öğretim sürecinde öğrencileri etkinliklere aktif olarak katan, grup çalışmasını / işbirlikçi öğrenmeyi özendiren, öğrenmeyi kolaylaştıran bir yaklaşım izlemesi öğrenme sürecinin niteliğini yükseltir (Mahiroğlu, 2009: 404).

Slavin, iyi öğretim için öğretmenin öğrencilerini iyi tanmasını ve onların kişilik özelliklerine göre farklı metotlar kullanmasının gerektiğini savunur. Ayrıca somut bil-

giyle çalışan öğrenci ile ezbere çalışma alışkanlığı olan öğrencilerin ekip halinde birlikte çalışmalarının teşvik edilmesini ister (Slavin, 1991: 305).

Sosyal Bilgiler, öğrencilerin birçok sözel bilgi, kavram ve genelleme öğrendiği bir konu alanıdır. Bu bilgiler öğrenciler için anlamlı hale getirilmezse, öğrencileri ezberlemeye yöneltir. Bu dersi öğrenciler için daha anlamlı hale getirmek ve özel olguların öğrenilmesini kolaylaştırmak için öğrenme stratejilerinden yararlanmak gerekir (Erden,1993: 78).

Sosyal Bilgiler öğretmeni, bu alanın öğretim programının ilkeleri, yaklaşımı, amaçları ve içeriğiyle tutarlı bilgi ve anlayış sahibi olduğunu, alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrenciye kazandırmak üzere öğretme-öğrenme ortamını, strateji yöntem ve tekniklerini, eğitim araç-gereçleri ve materyallerini etkili bir şekilde kullanabilmelidir(M.E.B., 2008: 37).

Okul sürecinde çocuğun neyi öğreneceğini program, nasıl öğreneceğini ise öğretmen belirler. Öğretmenin öğreteceği konuları etkili bir biçimde öğretebilmesi için de öğretim stratejileri, yöntemleri ve teknikleri iyi bilmesi ve bunları etkili bir şekilde kullanması gerekir (Cin, 2005: 35).

Öğrenme stratejileri, bireyin duyularına gelen uyarımları kısa ve uzun süreli belleğine transfer etmesini ve uzun süreli belleğine işlemlerini sağlayan teknikleri içerir. Öğrenmeyi kolaylaştıran bu strateji ve teknikler aynı zamanda öğrencilerin güdülenmesini ve yeni öğrenilen davranışların kalıcı olmasını sağlar (Wittrock,1986: 23).

Öğrenme etkinliklerini planlarken kullanılacak yöntem ve tekniklerin doğru seçimi öğretim sürecinde istendik başarıya ulaşmada önemli bir rol oynar. Öğretmen, dersi planlama aşamasında, öğrencilerin aktif olmalarını sağlayacak yöntem ve teknikleri seçmeye özen göstermelidir (Sözer, 1998:110).

Her şeyden daha önemlisi, öğretmen, öğretim yöntemleri konusunda bilgi sahibi olmalı; özellikle, Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde kullanılacak öğretim yöntem, teknik ve stratejilerinin neler olduğunu ve bunların nasıl kullanılması gerektiği bilmeli ve bunlarla ilgili güncel yayınları ve yapılan araştırmaları yakından izlemelidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerini, Resmî ve Özel İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak değerlendirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

Alt Amaçlar

1. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre; yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğretmenlerin yaşlarına göre; yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğretmenlerin öğrenim durumlarına göre; yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Öğretmenlerin meslek kıdemlerine göre; yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğretmenlerin okul türüne göre; yöntem, teknik ve stratejileri kullanma yeterliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, yöntem, teknik ve stratejileri kullanabilme yeterlikleri konusunda öğretmen görüşlerinin neler olduğunu tespit etmek için tarama modelinin kullanıldığı betimsel nitelikte bir çalışmadır.

Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Araştırmaya konu olan olay, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2009: 77).

Evren:

Araştırmanın evrenini Malatya il merkezinde 2009-2010 eğitim - öğretim yılı bahar döneminde, Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Evrende yer alan okul ve öğretmen sayısı, Malatya İl Millî Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu'ndan alınan veriler kullanılarak belirlenmiştir. İstatistik bürosundan alınan verilere göre, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde 63'ü Resmî, 5'i Özel olmak üzere toplam 68 ilköğretim okulu olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın evreninde yer alan öğretmenlerin 129'ü Resmî İlköğretim okullarında, 10'u Özel İlköğretim Okullarında görev yapmaktadır.

Örneklem:

Araştırmanın örneklemini Malatya merkezde yer alan Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan 134 Sosyal Bilgiler Öğretmeni oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi:

Bu araştırmada veriler, araştırmacı tarafından gerekli literatür taraması yapıp alan uzmanlarının görüşleri alındıktan sonra hazırlanmış olan veri toplama aracı (anket formu) ile elde edilmiştir.

Veri toplama aracının güvenilirliği için toplam 75 öğretmene uygulanan pilot uygulamada Kaiser-Meyer-Olkin(KMO) =0,752; Barlett= 1764,258 (p=0,000) ve Cronbach Alpha değeri de 0,883 olarak hesaplanmıştır. Faktör analizinde yük değeri 0,35 ve altında olan dört madde ile bir binişik madde ölçekten çıkarılarak tekrar analiz yapılmıştır. Bu şekilde tekrarlanan ikinci analizde KMO =0,784; Barlett= 1563,056 (p=0,000) ve Cronbach Alpha değeri de 0,885 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri 0,40-0,67 aralığındadır. Yapılan analizlerde bu ölçeğin varyansı ise %67,230 dur. Buna göre ilgili ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı açıklama oranı yaklaşık %67 olduğu denilebilir. Alan yazındaki ilgili veriler (Büyüköztürk, 2003: 118) dikkate alındığında, bu değerlere sahip ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Aracının Uygulanması ve Verilerin Toplanması:

Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılmak üzere geliştirilen ölçme aracı (anket) uygulanması 2009-2010 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Uygulama yapılmadan önce ilgili makamlarla yazışmalar yapılmış ve gerekli izinler alınmıştır. Ölçme aracı, araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Uygulamalar için araştırma kapsamındaki okullara gidilmiş, öncelikle okul idarecileri ile görüşülmüş, araştırma hakkında bilgi verildikten sonra bir örnek anket formu ve araştırmanın yapılabilmesi için ilgili makamlardan alınan izin onayı ilgililere verilmiştir. Ölçme aracı öğretmenlere dağıtılarak araştırmanın gerekçesi ve verilen cevapların sadece bu araştırma için kullanılacağı belirtilmiştir. Cevaplandırılan ölçme aracı aynı gün toplanmıştır.

Araştırma kapsamındaki Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine uygulanan ölçme aracı sayısı 124'dür. Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine uygulanan ölçme aracı sayısı 10'dür. Bu ölçme araçlarının tamamı geri alınmıştır. Toplanan ölçme araçları kontrol edildikten sonra, toplam 134 ölçme aracı analize esas alınmıştır.

Verilerin Analizi:

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde SPSS 17.0 istatistik programı kullanılmıştır. Bu program aracılığı ile veriler yüzde(%), frekans(f), aritmetik ortalaması ( ), t-testi ve ANOVA kullanılarak çözümlenmiştir.

Bulgular Ve Yorum

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Ait Demografik Bilgiler

Tablo 1: Okul Türüne Göre Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet		Okul Türü		
		Resmî İ.Ö.O	Özel İ.Ö.O	Toplam
Kadın	N	37	4	41
	%	29,8	40	30,6
Erkek	N	87	6	93
	%	70,2	60	69,4
Toplam	N	124	10	134
	%	100	100	100

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan 124 öğretmenin %29,8 kadın, %70,2'si erkek, Özel İlköğretim Okullarında görev yapan 10 öğretmenin %40,0 kadın, %60'ı erkek olduğu görülmektedir. Malatya il merkezinde özel okul sayısının (beş) az olmasından dolayı öğretmen sayısı on kişiyle sınırlı kalmıştır.

Aşağıda tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, %6,5'i 20-25 yaş aralığında, %12,9'u 26-30 yaş aralığında, %35,5'i 31-35 yaş aralığında, %26,6'i 36-40 yaş aralığında, %12,1'i 41-45 yaş aralığında, %6,5'i 46-50 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Görüldüğü gibi, Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenleri %62,1'i 31-40 yaş aralığında toplanmaktadır.

Araştırmaya katılan Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, %10,0'nu 20-25 yaş aralığında, %50,0'si 26-30 yaş aralığında, %30,0'u 31-35 yaş aralığında, %10,0'nu 36-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu okullarda 41 yaş ve üstü olan öğretmen ise bulunmamaktadır. Özel ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %80,0'nu 26-35 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo2: Okul Türüne Göre Yaş Dağılımı

Yaş Grupları		Okul Türü		Toplam
		Resmî İ.Ö.O	Özel İ.Ö.O	
20-25	N	8	1	9
	%	6,5	10	6,7
26-30	N	16	5	21
	%	12,9	50	15,7
31-35	N	44	3	47
	%	35,5	30	35
36-40	N	33	1	34
	%	26,6	10	25,4
41-45	N	15	0	15
	%	12,1	0	11,2
46-50	N	8	0	8
	%	6,5	0	6
Toplam	N	124	10	134
	%	100	100	100

Tablo 3: Okul Türüne Göre Öğrenim Durumu Dağılımı

Öğrenim Durumu		Okul Türü		Toplam
		Resmî İ.Ö.O	Özel İ.Ö.O	
Lisans	N	117	10	127
	%	94,4	100	94,8
Yüksek Lisans	N	7	0	7
	%	5,6	0	5,2
Toplam	N	124	10	134
	%	100	100	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin %94,4'u lisans mezunu %5,6'si yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Lisansüstü eğitim yapan öğretmen sayısı tabloda görüldüğü gibi oldukça düşüktür. Öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapamamalarının çeşitli sebepleri olmakla birlikte uygulama sırasında görüştüğüm öğretmenler buna sebep olarak büyük bir bölümü yabancı dil barajını geçememeleri, ALES (Akademik Lisans Üstü Eğitim Sınavı) sınavında sayısal soruları yeterince yapamadıkları için istenilen notu alamadıklarını, bazıları da bir takım kişisel nedenlerden dolayı yapamadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin %100,0 lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Okul Türüne Göre Mesleki Kıdem Dağılımı

Mesleki Kıdem	Okul Türü			
		Resmî İ.Ö.O	Özel İ.Ö.O	Toplam
1-5 yıl	N	11	4	15
	%	8,9	40	11,2
6-10 yıl	N	33	4	37
	%	26,6	40	27,6
11-15 yıl	N	37	2	39
	%	29,8	20	29,1
16-20 yıl	N	24	0	24
	%	19,4	0	17,9
21 yıl ve üstü	N	19	0	19
	%	15,3	0	14,2
Toplam	N	124	10	134
	%	100	100	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerin, %8,9'u 1-5 yıl, %26,6'si 6-10 yıl, %29,8'i 11-15 yıl, %19,4'ü 16-20 yıl, %15,3'ü 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenleri %56,4'ü 6-15 yıl aralığında toplanmaktadır.

Araştırmaya katılan Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerin, %40,0'ı 1-5, %40,0'ı 6-10 yıl, %20,0'si 11-15 yıl aralığında mesleki kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenleri %80,0'ı 1-10 yıl aralığında toplanmaktadır. Bu okullarda 16-20 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmen bulunmamaktadır. Özel Okullardaki öğretmenler Resmî Okullardaki öğretmenlere göre meslek kıdemi/hizmet yılına göre daha tecrübesiz ve deneyimsiz oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5: Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlik Düzeyi

Anket Maddeleri	(N=134)	$\bar{X}$	SS
1. Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme		3,51	0,83
2. Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme		4,02	0,80
3. Proje yöntemiyle öğretim yapabilme		2,99	0,91
4. Gezi-gözlem yoluyla öğretim yapabilme		2,04	0,85
5. Buluş / Keşfetme yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme		2,89	1,05
6. Sözlü tarih/Kaynak kişi tekniğiyle öğretim yapabilme		1,96	1,06
7. Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme		3,75	0,89
8. Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme		3,81	0,74
9. Sunuş yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme		3,71	0,75
10. Grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme		3,31	0,87
11. Soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme		4,35	0,70
12. Rol oynama/Drama tekniğiyle öğretim yapabilme		3,01	1,03
13. Beyin fırtınası tekniğiyle öğretim yapabilme		3,79	0,87

14. Gösteri yöntemiyle öğretim yapabilme	2,85	0,94
15. Benzeşim tekniğiyle öğretim yapabilme	2,92	1
16. Araştırma – İnceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabileme	3,43	0,94

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yönelik Yeterlik Düzeyi Boyutuna İlişkin görüşleri Tablo 5’de topluca görülmektedir. Bu boyutta en yüksek düzeyde ($\bar{x}=4,35$) ile görüş bildirilen ifade “soru-cevap tekniğiyle öğretim yapabilme” ifadesi olmuştur. Öztürk’ün yaptığı bir çalışmada da öğretmenlerin en fazla “soru-cevap” tekniğini kullandıkları görülmektedir (Öztürk, 2004: 80).

Soru-cevap tekniği doğru kullanıldığı sürece, sınıfta bulunan öğrencilerin tümünün derse aktif katılımının sağlanabileceği söylenebilir. Bu tekniği belirli öğrencilerle yapmak ise diğer öğrencilerin dersten soğumasına neden olabilir. Yapılan pek çok araştırmada da genel olarak öğretmenlerin en fazla soru-cevap tekniği ile derslerini işledikleri sonucuna varılmıştır. Bunun sebebi soru-cevap tekniğinin kullanılması için fazla bir materyal gereksiniminin olmaması ve kullanımının kolay olması olabilir.

Soru-cevap tekniği, sözel etkileşim tekniğidir. Bu yöntem öğrencinin konuyu anlayıp anlamadığını ölçmeye yardım eder. Öğrencilerin eleştirel düşünme yetilerini geliştirir (Somuncuoğlu ve Yıldırım, 2000: 57).

Soru-cevap tekniği ile öğrenci derse karşı güdülenir, konuşma alışkanlığı kazanır, öğrendiklerini hatırlar ve olayları sorgular (Tok, 2008: 165).

Soru-cevap tekniği kullanan öğretmen neyi ne zaman soracağını bilmeli ve konuyu dağıtmamalıdır. Sorulan sorular öğrenciyi düşünmeye yöneltmeli ve bilişsel yeteneklerini kullanmalarına olanak sağlamalıdır (Küçükahmet, 2000: 74).

Öğretmenlerin, çok sık kullandıkları Soru-cevap tekniğinden istenilen faydanın sağlanması, öğretmenin soracağı sorulara bağlıdır. Sorular açık ve anlaşılır, amacı gerçekleştirici ve belirli bir konuya odaklanmış olmalıdır. Aynı zamanda öğrencide konuya karşı ilgi ve merak uyandırmalı, öğrenciyi düşünmeye yöneltmeli ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirecek nitelikte olmalıdır (Yaşar ve Gültekin, 2009: 91).

Öğretmenlerin, Tablo 5’de görülen en yüksek ($\bar{x}=4,35$) düzeyde “soru-cevap tekniğiyle öğretim yapabilme” ifadesi okul türlerine göre de paralellik göstermektedir. Aşağıda Tablo 6’da görüldüğü gibi Resmî Okullarda çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin %90,4’unun, Özel Okullarda çalışan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ise %90’nun “soru-cevap tekniğiyle” öğretim yaptıkları görülmektedir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ders işlerken strateji olarak (=3,71) düzeyi ile Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisini kullandıkları görülmektedir.

Aşağıda, tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin çalıştığı okul türüne göre kullandıkları stratejiler farklılık göstermektedir. Resmî Okullarda görev yapan öğretmenler Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisini (%49,6) “sık sık” ve (%12,9) “her zaman” kullandıklarını yönünde görüş belirtirken, Özel Okullarda görev yapan öğretmenler ise Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisini (%50) “sık sık” kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6:Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlik Düzeyine İlişkin Yüzde ve Frekans Dağılım

Anket Maddeleri	Okul Türü	Seçenekler									
		Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Sık Sık		Her Zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme	R	1	0,8	14	11,3	43	34,7	54	43,5	12	9,7
	Ö	0	0,0	0	0,0	3	30,0	7	70,0	0	0,0
2. Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme	R	1	0,8	4	3,2	22	17,7	62	50,0	35	28,2
	Ö	0	0,0	0	0,0	1	10,0	7	70,0	2	20,0
3. Proje yöntemiyle öğretim yapabilme	R	7	5,6	26	21	66	53,2	16	12,9	9	7,3
	Ö	0	0,0	0	0,0	6	60,0	4	40,0	0	0,0
4. Gezi-gözlem yoluyla öğretim yapabilme	R	36	29,0	64	51,6	20	16,1	2	1,6	2	1,6
	Ö	0	0,0	1	10,0	7	70,0	2	20,0	0	0,0
5. Buluş yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme	R	12	9,7	35	28,2	47	37,9	22	17,7	8	6,5
	Ö	0	0,0	1	10,0	3	30,0	5	50,0	1	10,0
6. Sözlü tarih tekniğiyle öğretim yapabilme	R	58	46,8	30	24,2	23	18,5	11	8,9	2	1,6
	Ö	2	20,0	5	50,0	2	20,0	1	10,0	0	0,0
7. Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme	R	0	0,0	10	8,1	39	31,5	46	37,1	29	23,4
	Ö	0	0,0	0	0,0	4	40,0	5	50,0	1	10,0
8. Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme	R	0	0,0	3	2,4	35	28,2	66	53,2	20	16,1
	Ö	0	0,0	1	10,0	4	40,0	3	30,0	2	20,0
9. Sunuş yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme	R	0	0,0	6	4,8	41	33,1	61	49,2	16	12,9
	Ö	0	0,0	0	0,0	4	40,0	4	40,0	2	20,0
10. Grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme	R	1	0,8	21	16,9	53	42,7	37	29,8	12	9,7
	Ö	0	0,0	0	0,0	7	70,0	3	30,0	0	0,0
11. Soru-cevap tekniğiyle öğretim yapabilme	R	0	0,0	2	1,6	10	8,1	55	44,4	57	46,0
	Ö	0	0,0	0	0,0	1	10,0	4	40,0	5	50,0
12. Drama tekniğiyle öğretim yapabilme	R	11	8,9	23	18,5	61	49,2	19	15,3	10	8,1
	Ö	0	0,0	0	0,0	5	50,0	2	20,0	3	30,0
13. Beyin fırtınası tekniğiyle öğretim yapabilme	R	1	0,8	9	7,3	31	25,0	58	46,8	25	20,2
	Ö	0	0,0	0	0,0	3	30,0	5	50,0	2	20,0
14. Gösteri yöntemiyle öğretim yapabilme	R	8	6,5	37	29,8	55	44,4	17	13,7	7	5,6
	Ö	0	0,0	1	10,0	7	70,0	1	10,0	1	10,0
15. Benzeşim tekniğiyle öğretim yapabilme	R	10	8,1	33	26,6	47	37,9	30	24,2	4	3,2
	Ö	1	10,0	0	0,0	6	60,0	0	0,0	3	30,0
16. Araştırma /İnceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme	R	3	2,4	18	14,5	42	33,9	47	37,9	14	11,3
	Ö	0	0,0	0	0,0	4	40,0	5	50,0	1	10,0

R= Resmi İlköğretim Okulu (N=124)

Ö= Özel İlköğretim Okulu (N=10)

Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyinin Cinsiyet, Yaş, Öğrenim Durumu, Mesleki Kıdem ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Anlamlılık Düzeyi

Tablo 7: Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyinin Cinsiyet Değişkenine Göre Anlamlılık Düzeyi

Madde No	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
1	Kadın	41	3,68	0,85	1,57	0,12
	Erkek	93	3,45	0,81		
2	Kadın	41	4,07	0,79	0,49	0,63
	Erkek	93	4	0,81		
3	Kadın	41	2,88	0,98	0,9	0,37
	Erkek	93	3,03	0,88		
4	Kadın	41	2,07	0,82	0,32	0,75
	Erkek	93	2,02	0,87		
5	Kadın	41	2,93	0,96	0,28	0,78
	Erkek	93	2,87	1,09		
6	Kadın	41	1,83	0,95	0,96	0,34
	Erkek	93	2,02	1,11		
7	Kadın	41	3,56	1,03	1,68	0,1
	Erkek	93	3,84	0,81		
8	Kadın	41	4	0,74	1,97	0,05*
	Erkek	93	3,73	0,72		
9	Kadın	41	3,56	0,92	1,52	0,13
	Erkek	93	3,77	0,66		
10	Kadın	41	3,32	0,91	0,1	0,92
	Erkek	93	3,3	0,86		
11	Kadın	41	4,44	0,63	0,97	0,33
	Erkek	93	4,31	0,72		
12	Kadın	41	3,34	1,11	2,49	0,01*
	Erkek	93	2,87	0,96		
13	Kadın	41	3,9	0,83	0,99	0,33
	Erkek	93	3,74	0,88		
14	Kadın	41	3,07	0,96	1,84	0,07
	Erkek	93	2,75	0,92		
15	Kadın	41	3,05	0,97	1	0,32
	Erkek	93	2,86	1,02		
16	Kadın	41	3,49	1,03	0,45	0,65
	Erkek	93	3,41	0,9		

Tablo 7'de görüldüğü gibi Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin, Örnek Olay yöntemiyle öğretim yapabilmeye ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=1,97$, $p<,05$]. Kadın öğretmenlerin Örnek Olay yöntemiyle öğretim yapabilmeye yönelik yeterlik düzeyi ($\bar{X} = 0,74$) ile erkek öğretmenlere ($\bar{X} = 0,72$) göre daha olumludur.

Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Rol Oynama/Drama tekniğiyle öğretim yapabilmeye ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=2,49$, $p<,05$]. Kadın öğretmenlerin Rol Oy-

nama/Drama tekniğiyle öğretim yapabilmeye yönelik etkililik düzeyi (= 3,34) ile erkek öğretmenlere (= 2,87) göre daha olumludur. Bu bulgular, Rol Oynama/Drama tekniğiyle öğretim yapabilme ve Örnek Olay yöntemiyle öğretim yapabilmeye etkililik düzeyi ile öğretmenlerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 8: Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyinin Yaş Değişkenine Göre Anlamlılık Düzeyi

Madde No	$\bar{X}$	SS	Varyans		Fark Olan Gruplar
			F	p	
1	3,51	0,83	1,57	0,17	
2	4,02	0,8	1,31	0,26	
3	2,99	0,91	1,77	0,13	
4	2,04	0,85	2,37	0,04*	3 - 4,5 LSD
5	2,89	1,05	0,81	0,54	
6	1,96	1,06	0,93	0,46	
7	3,75	0,89	1,58	0,17	
8	3,81	0,74	0,95	0,45	
9	3,71	0,75	1,7	0,14	
10	3,31	0,87	0,87	0,5	
11	4,35	0,7	0,86	0,51	
12	3,01	1,03	0,25	0,94	
13	3,79	0,87	0,82	0,54	
14	2,85	0,94	0,63	0,68	
15	2,92	1	0,82	0,54	
16	3,43	0,94	0,96	0,45	

Tablo 8’de görüldüğü gibi, Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Gezi-Gözlem Yoluyla Öğretim Yapabilme yeterlilik düzeyi ile yaşları arasında $p < 0,05$ anlamlı bir farklılık görülmektedir. Yaşlar arası farkların hangi yaşlar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre farkı yaratan yaşlar **31-35(3)** – 36-40(4), 41-45(5) olduğu görülmektedir.

LSD

(I) yas	(J) yas	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
31-35 (3)	20-25 (1)	-0,12	0,30	0,69
	26-30 (2)	-0,33	0,22	0,13
	36-40 (4)	-0,38*	0,19	0,04
	41-45 (5)	-0,78*	0,25	0,00
	46-50 (6)	-0,48	0,32	0,13

Tablo 9: Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Anlamlılık Düzeyi

Madde No	Öğrenim Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
1	Lisans	127	3,48	0,82	2,08	0,04*
	Y. Lisans	7	4,14	0,69		
2	Lisans	127	4,03	0,76	1,05	0,3
	Y. Lisans	7	3,71	1,38		
3	Lisans	127	2,98	0,91	0,47	0,64
	Y. Lisans	7	3,14	0,9		
4	Lisans	127	2,01	0,85	1,25	0,21
	Y. Lisans	7	2,43	0,79		
5	Lisans	127	2,87	1,05	0,66	0,51
	Y. Lisans	7	3,14	1,07		
6	Lisans	127	1,93	1,06	1,56	0,12
	Y. Lisans	7	2,57	1,13		
7	Lisans	127	3,73	0,89	1,19	0,24
	Y. Lisans	7	4,14	0,69		
8	Lisans	127	3,8	0,74	1,22	0,23
	Y. Lisans	7	4,14	0,69		
9	Lisans	127	3,69	0,75	1,57	0,12
	Y. Lisans	7	4,14	0,69		
10	Lisans	127	3,29	0,86	0,83	0,41
	Y. Lisans	7	3,57	0,98		
11	Lisans	127	4,33	0,7	1,42	0,16
	Y. Lisans	7	4,71	0,49		
12	Lisans	127	2,99	1,02	1,1	0,27
	Y. Lisans	7	3,43	1,13		
13	Lisans	127	3,76	0,87	2,02	0,05*
	Y. Lisans	7	4,43	0,53		
14	Lisans	127	2,83	0,93	1,26	0,21
	Y. Lisans	7	3,29	1,11		
15	Lisans	127	2,89	0,99	1,39	0,17
	Y. Lisans	7	3,43	1,13		
16	Lisans	127	3,39	0,92	2,08	0,04*
	Y. Lisans	7	4,14	1,07		

Tablo 9'da görüldüğü gibi öğretmenlerin, Problem Çözme Yöntemiyle Öğretim Yapabilmeye ilişkin görüşleri, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir. [$t=2,08$, $p<,05$]. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin Problem Çözme Yöntemiyle Öğretim Yapabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ($\bar{X} = 4,14$) ile lisans mezunu öğretmenlere ($\bar{X} = 3,48$) göre daha olumludur.

Öğretmenlerin, Beyin Fırtınası Tekniğiyle Öğretim Yapabilmeye ilişkin görüşleri, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=2,02$, $p<,05$]. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin, Beyin Fırtınası Tekniğiyle Öğretim Yapabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ($\bar{X} = 4,43$), lisans mezunu öğretmenlere ($\bar{X} = 3,76$) göre daha olumludur.

Öğretmenlerin, Araştırma/İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Öğretim Yapabilmeye ilişkin görüşleri öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=2,08$, $p<,05$]. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin, Araştırma/İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Öğretim Yapabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ($\bar{x}=4,14$), lisans mezunu öğretmenlere ($\bar{x}=3,39$) göre daha olumludur. Bu bulgular, Problem Çözme Yöntemiyle öğretim yapabile, Beyin Fırtınası Tekniğiyle öğretim yapabile ve Araştırma/İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisiyle öğretim yapabile yeterlilik düzeyi ile öğretmenlerin öğrenim durumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo10: Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Anlamlılık Düzeyi

Madde No	$\bar{X}$	SS	Varyans		Fark Olan Gruplar
			F	p	
1	3,51	0,83	1,71	0,15	
2	4,02	0,8	1,96	0,1	
3	2,99	0,91	1,23	0,3	
4	2,04	0,85	3,2	0,02*	5- 2, 3, 4
5	2,89	1,05	2,52	0,04*	5- 3, 4
6	1,96	1,06	0,75	0,56	
7	3,75	0,89	3,99	0,00*	5- 2, 3, 4
8	3,81	0,74	0,76	0,55	
9	3,71	0,75	1,42	0,23	
10	3,31	0,87	0,22	0,93	
11	4,35	0,7	0,79	0,53	
12	3,01	1,03	0,3	0,88	
13	3,79	0,87	0,28	0,89	
14	2,85	0,94	1	0,41	
15	2,92	1	1,53	0,2	
16	3,43	0,94	1	0,41	

Tablo 10 incelendiğinde, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Gezi-Gözlem Yoluyla Öğretim Yapabilme yeterlilik düzeyi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında $p<0,05$ anlamlı bir farklılık görülmüştür. Mesleki kıdem arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre farkı yaratan grupların 5- 2, 3, 4 olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça, Gezi-Gözlem Yoluyla Öğretim Yapabilme yeterlilik düzeyinin arttığı söylenebilir.

LSD

(I) mesleki kıdem	(J) mesleki kıdem	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
(5)21 yıl ve üstü	(1)1-5 yıl	0,50	0,29	0,08
	(2)6-10 yıl	0,77*	0,23	0,00
	(3)11-15 yıl	0,73*	0,23	0,00
	(4)16-20 yıl	0,63*	0,25	0,01

Tablo 10'da görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisiyle Öğretim Yapabilme yeterlilik düzeyi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında $p < 0,05$ anlamlı bir farklılık görülmektedir. Mesleki kıdem arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre farkı yaratan gruplar 5- 3, 4 olduğu görülmüştür.

LSD

(I) mesleki kıdem	(J) mesleki kıdem	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
(5)21 yıl ve üstü	(1)1-5 yıl	0,35	0,35	0,31
	(2)6-10 yıl	0,45	0,29	0,12
	(3)11-15 yıl	0,73*	0,29	0,01
	(4)16-20 yıl	0,88*	0,31	0,00

Tablo 10'da görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretim Yapabilme yeterlilik düzeyi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında $p < 0,05$ anlamlı bir farklılık görülmektedir. Mesleki kıdem arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testinin sonuçlarına göre farkı yaratan gruplar 5- 2, 3, 4 olduğu görülmektedir.

LSD

(I) mesleki kıdem	(J) mesleki kıdem	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	p
(5)21 yıl ve üstü	(1)1-5 yıl	-0,31	0,29	0,30
	(2)6-10 yıl	-0,87*	0,24	0,00
	(3)11-15 yıl	-0,74*	0,24	0,00
	(4)16-20 yıl	-0,60*	0,26	0,00

Tablo 11: Yöntem, Teknik ve Stratejileri Kullanabilme Yeterlik Düzeyinin Okul Türü Değişkenine Göre Anlamlılık Düzeyi

Madde No	Okul Türü	N	$\bar{X}$	SS	t	p
1	Resmî Okul	124	3,5	0,85	0,73	0,47
	Özel Okul	10	3,7	0,48		
2	Resmî Okul	124	4,02	0,82	0,32	0,75
	Özel Okul	10	4,1	0,57		
3	Resmî Okul	124	2,95	0,93	1,51	0,13
	Özel Okul	10	3,4	0,52		
4	Resmî Okul	124	1,95	0,82	4,36	0,00*
	Özel Okul	10	3,1	0,57		
5	Resmî Okul	124	2,83	1,04	2,27	0,03*
	Özel Okul	10	3,6	0,84		
6	Resmî Okul	124	1,94	1,08	0,73	0,47
	Özel Okul	10	2,2	0,92		
7	Resmî Okul	124	3,76	0,91	0,2	0,84
	Özel Okul	10	3,7	0,67		
8	Resmî Okul	124	3,83	0,72	0,95	0,34
	Özel Okul	10	3,6	0,97		

9	Resmî Okul	124	3,7	0,75	0,4	0,69
	Özel Okul	10	3,8	0,79		
10	Resmî Okul	124	3,31	0,89	0,02	0,98
	Özel Okul	10	3,3	0,48		
11	Resmî Okul	124	4,35	0,7	0,23	0,82
	Özel Okul	10	4,4	0,7		
12	Resmî Okul	124	2,95	1,01	2,57	0,01*
	Özel Okul	10	3,8	0,92		
13	Resmî Okul	124	3,78	0,88	0,41	0,68
	Özel Okul	10	3,9	0,74		
14	Resmî Okul	124	2,82	0,95	1,23	0,22
	Özel Okul	10	3,2	0,79		
15	Resmî Okul	124	2,88	0,98	1,59	0,12
	Özel Okul	10	3,4	1,26		
16	Resmî Okul	124	3,41	0,95	0,94	0,35
	Özel Okul	10	3,7	0,67		

Tablo 11’de görüldüğü gibi Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Gezi-Gözlem Yoluyla öğretim yapabilmeye ilişkin görüşleri çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=4,36$, $p<,05$]. Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin, Gezi-Gözlem Yoluyla öğretim yapabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ($\bar{x}=3,10$), Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlere ($\bar{x}=1,95$) göre daha olumludur.

Tablo 11’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Buluş Yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilmeye ilişkin görüşleri, öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=2,27$, $p<,05$]. Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin, Buluş Yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ($\bar{x}=3,60$), Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlere ($\bar{x}=2,83$) göre daha olumludur.

Tablo 11’de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Rol Oynama/Drama Tekniğiyle öğretim yapabilmeye ilişkin görüşleri, öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t=2,56$, $p<,05$]. Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin, Rol Oynama/Drama Tekniğiyle öğretim yapabilmeye yönelik etkililik düzeyi ($\bar{x}=3,80$), Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlere ($\bar{x}=2,95$) göre daha olumludur.

Bu bulgular, Gezi-Gözlem Yoluyla öğretim yapabilme, Buluş Yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme ve Rol Oynama/Drama Tekniğiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile öğretmenlerin çalıştıkları okültürü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç Ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, yöntem, teknik ve stratejileri kullanabilme yeterlilik düzeyine ilişkin olarak en yüksek düzeyde görüş bildirilen ifade “soru-cevap tekniğiyle öğretim yapabilme” olmuştur.

Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ders işlerken strateji olarak en çok Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisini kullandıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yöntem, Teknik ve Stratejileri kullanabilme yeterlilik düzeyini ölçmeye yönelik, maddelerden sadece, Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme, Rol oynama/Drama tekniğiyle öğretim yapabilmeye ilişkin olarak kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha etkin oldukları görülmüştür.

Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Yöntem, Teknik ve Stratejileri kullanabilme yeterlilik düzeyini ölçmeye yönelik, Gezi-Gözlem Yoluyla Öğretim Yapabilme yeterlik düzeyi ile yaşları arasında $p<0,05$ anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme, Beyin fırtınası tekniğiyle öğretim yapabilme, Araştırma/İnceleme yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme, maddeleri ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerinin, lisans mezunu öğretmenlere göre yeterlilik düzeylerinin daha olumlu olduğu görülmüştür.

Gezi-gözlem yoluyla öğretim yapabilme, Buluş / Keşfetme yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme, Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme ile Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin mesleki kıdemleri arasında $p<0,05$ anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Düz Anlatım Yöntemiyle Öğretim Yapabilme etkililik düzeyi ile öğretmenlerin mesleki kıdemleri arasında $p<0,05$ anlamlı bir farklılık görülmüştür. Mesleki kıdem 21 yıl ve üstü olan öğretmenlerin bu yöntemi daha fazla kullandıkları görülmüştür.

Öğretmenlerinin, Gezi-gözlem yoluyla öğretim yapabilme, Buluş yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme ve Rol Oynama/Drama tekniğiyle öğretim yapabilme ile öğretmenlerin çalıştıkları okul türü arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin, Gezi-Gözlem Yoluyla öğre-

tim yapabilme yeterlilik düzeyi, Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu görülmüştür.

Buluş Yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilme ile öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin, Buluş Yoluyla öğretim stratejisiyle öğretim yapabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi, Resmî İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu görülmüştür.

Rol Oynama/Drama Tekniğiyle öğretim yapabilmeye ile öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir. Resmî ve Özel İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenler;

1. Her konuya uygun yöntem, teknik ve strateji kullanmaya özen göstermeli. Bunun içinde, tüm yöntem, teknik ve stratejileri bilmeli ve yerli yerinde kullanmaya çaba göstermeli.
2. Ders işlerken problem çözme yöntemi, proje yöntemi, gezi-gözlem yöntemi, sözlü tarih tekniği, drama tekniği ve araştırma-inceleme stratejisini kullanmaya çaba göstermeli.
3. Alan öğretimi ile ilgili akademik yayınları ve yeni öğretim yaklaşımlarını takip etmeli.
4. Etkinlikleri düzenlerken olabildiğince öğrencileri de katmaya çaba harcamalı.
5. Lisansüstü eğitim yapabilmenin yollarını aramalı, merkezi otoritede öğretmenlerin bu yöndeki çabalarını desteklemeli ve onlara pozitif ayrımcılık yapmalı.
6. Öğretmenlerin, mevcut tutumlarını değiştirmek ve olumlu tutumlarını geliştirmek için, alan uzmanı akademisyen desteğiyle hizmet içi eğitim kursları düzenlenmeli ve tüm öğretmenlerin katılımı sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Açıkgöz, K. (2007). **Etkili Öğrenme ve Öğretme**. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Akpınar, B. (2009). **Eğitim ve Program**. Elazığ: Data Yayınları
- Büyüköztürk, Şener (2003). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. 3. Baskı, Ankara: Pegem Yayınları.
- Cin, M. (2005), **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. (Ed. Abdurrahman Tanrıoğen). İstanbul: Lisans Yayıncılık
- Erden, M. (1993), **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. İstanbul: Alkım Yayınevi

- _____. (1995), "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Sertifikası Derslerine yönelik Tutumları." **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 11. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
- Fidan, N. (1986), **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Kadioğlu Matbaası
- Gözütok, D. (2007). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. 2. Baskı. Ankara: Ekinoks
- Helvacı, M.A. (2009), **Eğitim Bilimine Giriş**. Eğitim Sisteminde Öğretmenin Rolü. (Edt: Nevin Saylan), Ankara: Anı Yayıncılık
- Karagözoğlu, G. ve Diğerleri. (1995). Türkiye'de Öğretmen Eğitim Politikaları ve Modelleri: **Avrupa Konseyi Ülkeleri'nde Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri. 21-26 Eylül 1992**. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Karasar, N. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. 19. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Küçükahmet, L. (2000). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. 11. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Mahiroğlu, A. (2009). **Eğitim Bilimine Giriş**. 4. Baskı. (Edt. Özcan Demirel-Zeki Kaya). Ankara: Pegem Akademi
- M.E.B. (2008). "Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri". **Öğretmen Yeterlikleri**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Öztürk, Ç. (2004). "Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme Yeterlilikleri", **Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi**. Cilt 5, Sayı 2. Kırşehir.
- Öztürk, C. ve Diğerleri (2009), **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pegem Akademi.
- Savage, T. V. ve Armstrong, D. (1996), **Effective Teaching in Elementary Social Studies**. New Jersey: PrenticeHall.
- Slavin, R. E. (1991). **Educational Psychology**. TheorgintoPractice, PrenticeHallInt. Inc.
- Somuncuoğlu, Y. ve Yıldırım. A. (2000). " Öğrenme Stratejileri Kullanımının Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi", **Eğitim ve Bilim Dergisi**. C.25, S.115 Ankara: TED Yayınları
- Sözer, E. (1998). "Sosyal Bilgiler Öğretiminde İlke, Strateji, Yöntem ve Teknikler". **Sosyal Bilgiler Öğretimi**.(Ed. Gürhan Can). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Tok, Ş. (2008). "Öğretme-Öğrenme Strateji ve Modelleri", **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. 2. Baskı. (Edt: Ahmet Doğanay). Ankara: Pegem Akademi
- Wittrock, C. M. (1986), Students Thought Processes. **Handbook of Research on Teaching**. New York: McMillan
- Yaşar, Ş. ve Gültekin, M.(2009). "Anlamli Öğrenme İçin Etkili Öğretim Stratejileri", **Sosyal Bilgiler Öğretimi (Demokratik Vatandaşlık Eğitimi)**. (Ed. Cemil Öztürk). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılman, M. (2006). **Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Temelleri**. 2.Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım